

N:o 72.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1897, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af tre särskilda framställningar af Kongl. Maj:t om efterskänkande af kronans rätt till vissa danaarf.

(I. A.)

Statsutskottet, som till behandling fått emottaga nedannämnda tre af Kongl. Maj:t aflåtna propositioner angående efterskänkande af kronans rätt till vissa danaarf, har förehaft dessa frågor i sammanhang med hvarandra samt får dem här till Riksdagens pröfning anmäla och dervid meddela de yttranden, hvartill hvar och en af dessa framställningar ansetts föranleda.

*Ang. danaarf
efter förre
arrendatorn
E. G. Lind-
berg.*

1:o. Enligt hvad i en till Riksdagen den 5 mars innevarande år aflåten proposition (n:o 55) meddelas, hade, på yrkande af kammaradvokatfiskalsembetet Färentuna häradsrätt, efter det förre arrendatorn Erik Gustaf Lindberg från Hillersjö by i Hilleshøgs socken af Stockholms län den 31 januari 1894 affidit utan att efterlemna några vid bouppteckningstillfället den 6 februari samma år kända arfvingar, och sedan i anledning häraf häradsrätten den 31 mars 1894 förordnat trädgårdsmästaren Fredrik Wilhelm Svensson i Hillersjö by att i egenskap af god man vårda och förvalta affidne Lindbergs bo, genom utslag den 8 april 1896, hvilket vunnit laga kraft, jemlikt 15 kap. 1 § ärfdabalken förklarad, att Lindbergs efterlemnade egendom skulle tillfalla Kongl. Maj:t och kronan.

Redan dessförinnan hade i en till Kongl. Maj:t den 6 mars 1896

ingifven skrift bemålde Svensson, som af samma häradsrätt den 31 mars 1894 förordnats till förmyndare för ett af Lindberg i lifstiden med sin hushållerska Josefina Amalia Andersson sammanafadt barn, Gustafva Josefina, i sin sistberörda egenskap anhållit, att, enär Lindberg haft för afsigt att testamentera sin qvarlätenskap till sin omförmälda dotter, ehuru han ej hunnit sätta sin berörda afsigt i verket, innan han ofvannämnda den 31 januari 1894 af våda omkom, kronans rätt till Lindbergs efterlemnade qvarlätenskap måtte efterskänkas till förmån för Svenssons ifrågavarande myndling, som, vid det förhållande, att dess moder vore helt och hållet obemedlad, i annat fall skulle falla fattigvården till last; varande vid ansökningen fogade dels af vederbörande pastor utfärdadt intyg, utvisande, att Lindberg för honom erkänt sig vara fader till det af Lindbergs bemälda hushållerska den 26 juli 1893 födda flickebarn, Gustafva Josefina, i följd hvaraf Lindberg i kyrkoboken antecknats såsom barnets fader, dels ock utdrag af domboken, hållen å lagtima höstetinget med Färentuna härad den 19 december 1895, hvaraf inhemtats, att Svensson för att styrka, att Lindberg erkänt barnet såsom sitt samt tillika uttryckt sin önskan, att detsamma måtte bekomma arf efter honom, låtit inför häradsrätten såsom vittnen afhöra Carl Fredrik Grönlund vid Riksättra och Johan Erik Jansson vid Hillersjö, hvilka dervid berättat: 1:o *Grönlund*, att vittnet i september 1893, då ifrågavarande flickebarn skulle döpas, sammanträffat med Lindberg och då tillsport honom, om han ej ville, att barnet i dopboken skulle antecknas såsom hans barn, att Lindberg dertill svarat nekande, men tillagt, att barnet i allt fall icke skulle blifva utan, ty han ville »tillskrifva henne sedan»; samt att enligt vittnets uppfattning Lindberg med berörda uttryck menat, att han ville gifva barnet testamente; och 2:o *Jansson*, att Lindberg till vittnet sagt, att flickan vore hans dotter och att det vore roligt att på gamla dagar hafva fått ett barn.

I anledning af ansökningen hade utlåtande afgifvits af ej mindre Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, som, efter det vederbörande kronofogde i afgifvet yttrande vitsordat ifrågavarande barns medellöshet, med hänsyn dertill, att det ålegat Lindberg såsom barnafader att bidra till barnets underhåll och uppfostran, hvilken skyldighet måste anses hafva öfvergått på hans sterbhus, samt att behållningen i boet åtminstone icke vore större, än hvad som erfordrades för fullgörandet af nämnda skyldighet, helst barnets moder icke syntes vara i tillfälle att i afsevärd mån bidra till barnets försörjning, tillstyrkt bifall till framställningen, än äfven kammaradvokatfiskalsembetet,

som, jemte upplysning, att Svensson, såsom god man för förvaltningen af Lindbergs qvarlåtenskap, till embetet redovisat danaarfsmedlen, utgörande efter afdrag af aktoratsprovision, 2,243 kronor 9 öre, som i statskontoret inestode, på de af Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda skäl jemväl tillstyrkt bifall till ansökningen.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel måtte öfverlätas på ofvanbemälda Josefina Amalia Anderssons dotter Gustafva Josefina.

Utskottet, som mot Kongl. Maj:ts framställning icke haft något att erinra, får hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit må af Riksdagen bifallas.

*Ang. danaarf
efter K. O.
Hedblad.*

2:o. I en till Riksdagen den 19 mars innevarande år aflåten proposition (n:o 56) meddelas, hurusom, sedan födorådstagaren Karl Oskar Hedblad från Krånged i Junsele socken af Vesternorrlands län den 30 mars 1895 affidit utan att efterlemna kända arfvingar, Resele tingslags häradsrätt, på åkärans af kammaradvokatfiskalembetet, genom utslag den 2 november 1896, som vunnit laga kraft, förpligtat hemmansägaren Jon Zakrisson i Krånged, hvilken i egenskap af god man omhändertagit qvarlåtenskapen efter Hedblad, att till kammaradvokatfiskals-embetet redovisa för och utgifva berörda qvarlåtenskap.

Redan innan förenämnda utslag meddelats, hade torparen Nils Erik Klarén i Tarsele i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 10 januari 1896 anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande danaarf måtte till hans förmån efterskänkas; dervid Klarén, som, enligt företedt intyg af vederbörande pastor, vore född den 14 februari 1849 och oäkta son till Sara Lisa Ersdotter, med hvilken Hedblad varit gift från den 24 juni 1852 till hennes död den 27 januari 1885, såsom skäl för sin berörda framställning anført, att Klarén alltid betraktat sig såsom äkta barn till makarne Hedblad och äfven, såsom han trodde, af dem så ansetts; att under moderns sista sjukdom Klarén utan all ersättning vårdat och underhållit henne under en tid af tre år; att arfskifte efter modern icke egt rum, enär Klarén varit öfvertygad, att han vore ende laglige arfvingen och sålunda en gång skulle erhålla hela qvarlåtenskapen efter makarne Hedblad, af hvilken orsak han ej heller fordrat ersättning för den vård, han egnat modern; att det varit Hedblads mening, att Klarén

skulle erhålla hans qvarlätenskap, ehuru något testamente icke blifvit upprättadt; samt att, då Klarén befunne sig i mycket fattiga omständigheter, förlusten af mödernearfvet och de gjorda uppoffringarna för moderns vård skulle kämbart drabba honom och hans familj.

Vid ansökningen funnes fogade *dels* ett af hemmansegaren Nils Petter Nilsson i Krånged utfärdadt intyg af innehåll, att Klaréns moder under sin sjukdom vistats hos och vårdats af Klarén såväl från hösten 1881 till våren 1882 som ock från hösten sistnämnda år till hennes död i januari 1885; samt att Hedblad flere gånger yttrat, att hans samtliga tillgångar skulle efter hans död tillfalla Klarén; *dels* ett af torparen Elias Olsson i Krånged afgifvet intyg, enligt hvilket Hedblad till Olsson yttrat, att Klarén bekommit högst obetydligt efter modern, men skulle efter Hedblads död erhålla allt, som då funnes i boet; *dels ock* ett af länsmannen A. F. Domeij meddeladt bevis, att Klarén befunne sig i fattiga omständigheter och hade fyra minderåriga barn.

I anledning af berörda ansökning hade utlåtande afgifvits af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesternorrlands län, som tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsembetet, som jemväl blifvit öfver ansökningen hördt, hade jemte meddelande, att ofvanbemälde Zakrisson till embetet behörigen redovisat ifrågavarande danaarfsmedel, utgörande efter afdrag af utanordnad aktoratsprovision 562 kronor 16 öre, som i statskontoret innestode, tillika upplyst, att enligt vederbörligt qvitto å ett vid de till embetet insända redovisningshandlingarna fogadt, den 25 november 1895 upprättadt arfskifte efter Klaréns moder, Klarén till fullo bekommit sin arfslott efter henne med 510 kronor 96 öre, i följd hvaraf allt hvad i ansökningen yttrats om Klaréns mistning af sitt mödernearf kunde lemnas utan afseende; men då med afseende å de i ärendet företedda intyg Hedblads vilja syntes hafva varit, att Klarén skulle erhålla hans qvarlätenskap, hade embetet, med hänsyn jemväl till hvad i öfrigt om förhållandet mellan Klarén och Hedblad samt om den förres lefnadsomständigheter blifvit i ärendet upplyst, hemställt om aflåtande till Riksdagen af proposition i det uti ansökningen angifna syfte; och har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel måtte på Klarén öfverlätas.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Ang. danaarf
 efter drängen
 K. G. Karl-
 ström.

3:o. I en till Riksdagen den 19 mars innevarande år aflåten proposition (n:o 57) meddelas, hurusom, sedan drängen Karl Gustaf Karlström från Grindtorp i Täby socken af Stockholms län den 12 maj 1892 aflidit utan att efterlemna några vid bouppteckningstillfället den 30 i samma månad kända arfvingar, torparen Johan Gustaf Widegrens i Grindtorp enka Christina Charlotta Widegren, född Carlsson, hvilken jemte landtbrukaren Johan Wallin i Tibble förordnats till förmyndare för enkan Widegrens omyndiga dotter Clara Charlotta, den 15 december 1893, under förmenande, att Karlström i lifstiden gjort testamente till förmån för hennes bemälda myndling, i bevakningsändamål till Danderyds skeppslags tingsrätt ingifvit en så lydande handling: »Testamentariskt förordnande. Uti undertecknades närvaro vid Grindtorp under Näsby i Täby socken den 7 februari detta år förklarade och förordnade ogifta drängen Karl Gustaf Karlström derstädes, hvilken sedermera den 12 innevarande maj med döden aflidit, att allt det, som honom tillhör, vid hans död skall utan intrång af någon annan ensam tillfalla enkan Christina Widegrens i Grindtorp under Näsby i Täby socken dotter Clara Charlotta. Att Karl Gustaf Karlström inför oss gemensamt och af fri vilja samt med sundt och fullt förstånd förklarat detta vara hans yttersta vilja, intyga vi på en gång närvarande vittnen. Täby den 28 maj 1892. C. J. R. Lundström. J. W. Söderlund.» Bemälda vittnen, nämndemannen Carl Johan Robert Lundström och handlanden Johan Verner Söderlund, hade den 11 juli 1892, efter vittnesedens afläggande, blifvit vid tingsrätten hörde, dervid de, enligt hvad det vid förhöret förda protokoll utvisade, sammanstående berättat, att, då vittnena den 7 februari 1892 varit vid Grindtorp med anledning af en arfskiftesförrättning, Karlström, som då varit frisk, uppsökt vittnena och i Lundströms närvaro anmodat Söderlund att skriftligen uppsätta Karlströms testamente i enlighet med hvad i ofvan intagna handling uppgåfves; samt att testamentet emellertid då ej blifvit skriftligen affattadt, hvaremot ofvan intagna handling, hvars innehåll vittnena toge på den aflagda eden, blifvit uppsatt först efter Karlströms död.

Då några arfvingar efter Karlström icke inom natt och år från dödsfallet anmält sig, hade kammaradvokatfiskalsembetet till Danderyds skeppslags tingsrätt instämt enkan Widegren och Wallin, såsom förmyndare för Clara Charlotta Widegren, äfvensom ofvanbemälda Söderlund, den sistnämnde i egenskap af god man för Karlströms okände arfvingar, med yrkande, att Kongl. Maj:t och kronan måtte berättigas att, utan hinder af Karlströms ofvanomförmälda förklarande, såsom

danaarf öfvertaga Karlströms qvarlätenskap. Genom utslag den 28 juni 1895 hade tingsrätten förklarad, att, ehuru genom förbemälde Lundströms och Söderlunds vittnesberättelser vore upplyst, att Karlström den 7 februari 1892 vid fullt och sundt förstånd samt af fri vilja i närvaro af Lundström anmodat Söderlund att skriftligen uppsätta för Karlström ett testamente, hvarigenom han till Clara Charlotta Widegren testamenterade all sin qvarlätenskap, Karlström likväl genom denna anmodan till Söderlund icke kunde anses hafva haft för afsigt att vid berörda tillfälle upprätta ett muntligt testamente samt att vid sådant förhållande ifrågavarande för Clara Charlotta Widegrens räkning såsom muntligt testamente bevakade yttrande af Karlström icke vore att betrakta som lagligt testamente och alltså icke utgjorde hinder för Kongl. Maj:t och kronan att såsom danaarf sätta sig i besittning af qvarlätenskapen efter Karlström; och hade Wallin och enkan Widegren, hvilka tagit qvarlätenskapen i sin vård, förpligtats att afgifva fullständig redovisning för boet. Sedan talan mot tingsrättens berörda utslag fullföljts hos Svea hofrätt, hade samma utslag genom hofrättens den 26 juni 1896 meddelade, numera laga kraftvunna dom blifvit fastställt.

I en till Kongl. Maj:t den 10 november 1896 ingifven skrift hade enkan Widegren anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel måtte efterskänkas till förmån för hennes dotter Clara Charlotta, dervid framhållits, att dottern, som, enligt hvad styrkt blifvit, vore född den 12 augusti 1885, sålunda ännu icke vore i stånd att sjelf försörja sig och dessutom lede af svårt hjertfel, i följd hvaraf hon, såsom synnerligen sjuklig och svag, vore i stort behof af omvårdnad och skonsam behandling.

Med anledning af ansökningen hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län afgifvit utlåtande och dervid tillika öfverlemnat dels ett af ordföranden i Täby sockens kommunalnämnd C. J. R. Lundström utfärdadt intyg af innehåll, att Karlström, som under större delen af sitt lif vistats hos torparen Widegren, betraktats mera som medlem af familjen än som tjenare; att Karlströms bestämda vilja varit, att Clara Charlotta Widegren skulle erhålla hans qvarlätenskap, hvilken endast utgjordes af besparingar å den lön, som han uppburit under sin tjänstetid hos Widegrens familj; samt att Clara Charlotta Widegren vore mycket sjuklig och sannolikt aldrig blefve i stånd att med kroppsarbete försörja sig, i följd hvaraf, och då hennes moder ej syntes kunna åt henne efterlemna några nämnevärda tillgångar, besittningen af Karlströms qvarlätenskap skulle för henne vara af synner-

ligen stor vigt; dels ock ett af kyrkoherden i Täby församling J. P. Johnson afgifvet intyg, att Karlström allt sedan år 1851 tjenat såsom dräng i enkan Widegrens och hennes föräldrars hus; att Clara Charlotta Widegren, vid hvilken Karlström varit innerligt fästad, hittills af sjuklighet ej kunnat bevista folkskolan; samt att för henne stor fara syntes vara för handen att i framtiden ej kunna sjelf försörja sig med arbete.

För egen del hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sitt berörda utlåtande förordat bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsembetet, som jemväl blifvit öfver ansökningen hördt, hade meddelat, att ifrågavarande danaarfsmedel blifvit behörigen redovisade och efter afdrag af utanordnad aktoratsprovision uppginge till 1,118 kronor 8 öre, som i statskontoret innestode; och enär, enligt hvad af de till ärendet hörande handlingar otvetydigt framginge, Karlströms vilja varit, att hans qvarlåtenskap, som hufvudsakligen syntes hafva utgjorts af besparingar å den lön, han under sin långa tjänstetid hos makarne Widegren uppburit, skulle tillfalla Clara Charlotta Widegren, hade kammaradvokatfiskalsembetet, med hänsyn jemväl till hvad i ärendet blifvit upplyst om Clara Charlotta Widegrens sjuklighet och på grund deraf befarade oförmåga att i framtiden kunna sjelf försörja sig, hemställt om aflåtande till Riksdagen af proposition i det uti ansökningen angifna syfte.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel måtte öfverlätas å Clara Charlotta Widegren.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 4 maj 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.